

ПРОГРАМА

по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование

Въведение

Изготвянето на Програма по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование е подчинено на основните цели на предучилищното и училищното образование на образователната политика в Република България. Този процес е нормативно обоснован от Закона за предучилищното и училищното образование (чл. 5, ал. 1, т. 7-12), а приемането ѝ е в правомощията на педагогическия съвет.

Програмата се разработва от постоянно действащ екип, определен със заповед на директора на детската градина за срок от 2 години. Конкретните дейности се планират по месеци в календара на годишния план и в тематичните разпределения на образователното съдържание по групи. Актуализация се прави при нужда в началото на всяка учебна година или при промяна на нормативната уредба. Координиране на прилагането на институционалните политики за подкрепа на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в образователните институции, се създават постоянно действащи екипи, определени в правилниците за дейността на институциите. Програмата се разработва и актуализира за периоди и по ред, определени в правилника на образователната институция – чл. 19, ал. 1 от Наредба № 13/21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.)

Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в детската градина се осъществяват във всички възрастови групи от учителите на групите или други педагогическите специалисти:

- интегрирано в обучение по образователните направления;
- интегрирано в допълнителни форми на педагогическо взаимодействие;
- като самостоятелно образователно направление, когато иновативна или авторска програмна система предвижда това;
- в работата по различни национални и международни програми и проекти.

Резултатите, към които са ориентирани гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, са определени като Рамкови изисквания за резултатите от обучението по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование (Приложение № 1-4 към чл. 14, ал. 2, т. 1-4 от Наредба № 13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование).

Рамкови изисквания за резултатите от обучението по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование, насочени като надграждане и разширяване на

ДЕТСКА ГРАДИНА „ЩАСТЛИВО ДЕТСТВО“ С. МЕЧКА, ОБЩ. ПЛЕВЕН

ПК:5843 ул. „Охрид“ №2, тел.: 0876769496

изискванията за резултатите от обучението, определени в Наредба № 5 от 2016 г. за предучилищното образование, трябва да бъдат ориентир при разработването на тематичните разпределения по образователни направления за всяка от възрастовите групи.

Начините и формите на осъществяване на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование за различните възрастови групи се определят в Програмната система на детската градина, която се разработва по реда и при условията на ДОС за предучилищното образование.

Нормативни документи за разработване на програмата:

1. Закон за предучилищното и училищното образование.
2. Наредба № 13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.
3. Наредба за приобщаващото образование
4. Областна и общинска Стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците.

Вътрешноинституционални документи:

1. Стратегия за развитие на детската градина.
2. Програмна система.
3. Програми, приети от ПС и утвърдени от директора на детската градина.
4. Проекти, по които работи детската градина и др.

Основни понятия:

Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование формират в единство у децата както социални, граждански и интеркултурни компетентности, така и компетентности, свързани със здравето и поддържането на устойчива околна среда.

Гражданското образование е насочено към формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение.

Здравното образование е насочено към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето.

Екологичното образование е насочено към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие.

ДЕТСКА ГРАДИНА „ЩАСТЛИВО ДЕТСТВО“ С. МЕЧКА, ОБЩ. ПЛЕВЕН

ПК:5843 ул. „Охрид“ №2, тел.: 0876769496

Интеркултурното образование е насочено към усвояване на знания за различни измерения на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда.

Насоки

Формиране на умения у децата:

- Да познават институциите и ценностите на демокрацията;
- Да се формират личности с позиция и способност да защитават своите права чрез различни дейности;
- Да изразяват гражданската си позиция;
- Да вземат решения за своето развитие;
- Да носят отговорност за решенията си.

Реализиране

- чрез учебното съдържание;
- чрез допълнителни занимания;
- чрез проекти и мултимедийни презентации, разработени от учителите.

Акценти

- здравно образование;
- превенция на зависимостите;
- екологично образование и възпитание;
- патриотично възпитание;
- превенция на насилието;
- справяне с гнева и агресията и мирно решаване на конфликти;
- защита при бедствия и аварии;
- превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха;
- безопасност на движението по пътищата.

Водещи принципи при реализацията на програмата:

1. Демократичност при организация на дейностите.

ДЕТСКА ГРАДИНА „ЩАСТЛИВО ДЕТСТВО“ С. МЕЧКА, ОБЩ. ПЛЕВЕН

ПК:5843 ул. „Охрид“ №2, тел.: 0876769496

2. Толерантност към различията.
3. Зачитане на правата и спазване на задълженията.
4. Здравословен начин на живот.
5. Опазване на природата.

Основни цели:

1. Запознаване децата с организация на гражданското общество.
2. Формиране на отношение към общочовешките ценности.
3. Гарантиране участие на децата с различни социални роли в дейности на общности.
4. Изграждане на автономна и активна личност.

Оперативни цели:

1. Придобиване на основни познания за глобалния свят и неговите общи ценности.
2. Възприемане на своята идентичност, приемане и зачитане различията между хората и културите.
3. Взаимодействие с членовете на семейството си, общността и другите хора по конструктивен и уважителен начин.
4. Формиране на умения за активност, поставяне на цели, обосновано и критично изразяване на мнение.
5. Осъзнаване връзките между отделните сфери на обществения живот и причините за социалните неравенства, екологичните и глобалните предизвикателства.
6. Поемане на отговорност за поведението си, за постъпките си, за своя живот и този на другите хора.
7. Запознаване с основни правила за здравословен начин на живот и екологосъобразно поведение.

Задачи:

1. Изграждане на култура на поведение в детската общност и готовност за участие в общоучилищния живот.
2. Изграждане на здравна и екологична култура.
3. Изграждане на национално самочувствие и отговорност у децата, възпитание на инициативност и подготовка за пълноценен живот.
4. Противодействие на агресивността и насилието.
5. Да се научат децата да живеят с другите и да уважават разнообразието. Да се научат да бъдат себе си.
6. Да се научат да действат и да умеят да създават.

Анализ на политиката на детската градина за осъществяване на гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование

Силни страни:

ДЕТСКА ГРАДИНА „ЩАСТЛИВО ДЕТСТВО“ С. МЕЧКА, ОБЩ. ПЛЕВЕН

ПК:5843 ул. „Охрид“ №2, тел.: 0876769496

- наличие на опит за реализиране на програми или работа по проекти, свързани с темата;
- обучени или учители с проявен интерес по проблеми, отнасящи се до гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование на деца;
- утвърдени символи и ритуали в детската градина;
- разработван Празничен календар;

Слаби страни

- не е утвърдена Система за награждаване;
- степен на изграденост на възпитателна среда – кът на символи, на награди, пилони за знамена, униформи за деца и учители и др.;
- опит в провеждане на благотворителни акции;
- организиране на кампании, подкрепящи здравето, толерантността, правата на човека, опазването на околната среда.)

Възможности:

- осъществяване на основните и стратегическите цели;
- разработване на проекти;
- нови форми за работа с родителите, обществени организации и културни институции;
- осигуряване на допълнителни средства за инициативи свързани с гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.

Рискове: недопускане използването на дейностите по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование за политически цели

1. Дейности за формиране на гражданско образование на децата

№	Дейност	Срок	Извършва се от:	Очаквани резултати

ДЕТСКА ГРАДИНА „ЩАСТЛИВО ДЕТСТВО“ С. МЕЧКА, ОБЩ. ПЛЕВЕН

ПК:5843 ул. „Охрид“ №2, тел.: 0876769496

1.	Провеждане на занимания по групите. Патриотично възпитание и изграждане на националното самочувствие	м. 05.2027 г.	директор учител	Определят националната си идентичност. Запознават се със забележителностите на родния си град и някои административни сгради.
2.	Запознаване и спазване на задължителните символи на Р. България и българското училище (национално и градинско знаме, държавен химн, герб, език, конституция и др.)	м. 03.2027 г.	учители	Определят националната си идентичност. Запознават се със забележителностите на родния си град и някои административни сгради.
3.	Планиране и реализиране на дейности по план за работа с родителите	уч. 2026 - 2027 г.	Учители на група	Адаптира се към социалната среда в групата, играе по двойки, в екип, има отношение към играчката
4.	Безопасност и движение по пътищата Защитата на населението при бедствия и аварии и катастрофи; оказване на първа помощ	уч. 2026-2027 г.	Учители на групата	Преживява чрез игрова дейност значимостта на опазването на неговата безопасност и сигурност.
5.	Превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха	уч. 2026-2027 г.	Учители на групата	Преживява чрез игрова дейност значимостта на опазването на неговата безопасност и сигурност.
6.	Превенция на насилието, справяне с гнева и с агресията; мирно решаване на конфликти	уч. 2026-2027 г.	Учители на групата	Преживява чрез игрова дейност значимостта на опазването на неговата безопасност и сигурност.
7.	Изграждане на система за дистанционно сътрудничество между родители, настоятелство на детската градина и други организации, имащи отношение към възпитанието на младите хора	февруари 2027 г.	Учители на групата	Повишаване на професионалната и методическа компетентност на учителите
8.	Оформяне на табла и	уч.	Учители на	Преживява чрез игрова

ДЕТСКА ГРАДИНА „ЩАСТЛИВО ДЕТСТВО“ С. МЕЧКА, ОБЩ. ПЛЕВЕН

ПК:5843 ул. „Охрид“ №2, тел.: 0876769496

	кътове за национални и местни празници.	2026-2027 г.	групата	дейност значимостта на традиции, обреди и обичаи, характерни за неговата общност.
9.	Планиране, организиране и провеждане на методическа дейност на помощник възпитателите в детската градина. ”Формиране на културно поведение у децата чрез поддържане интериора и организиране на предметната среда в групата.”	уч. 2026-2027 г.	Учители на групата	Повишаване на професионалната и методическа компетентност на помощник-възпитателите. Децата разбират необходимостта от правила при общуването с околните и самооценка на собственото поведение.
10.	Пешеходна обиколка на забележителностите на с. Мечка	уч. 2026-2027 г.	Учители на групата	
11.	“Мисия Родина”		Учители на групата	Изготвяне на проекти съвместно с родителите, на тема “ Мисия Родина”. Децата трябва да представят под формата на проект, кътче от България, което ги е впечатлило.
12.	Посещение на библиотека	уч. 2026-2027 г.	Учители на групата	

2. Дейности за опазване живота и здравето на децата както и формиране на здравно образование

№	Дейност	Срок	Извършва се от:	Очаквани резултати
1.	Да се провеждат в началото на всяка седмица беседи и практически ситуации с децата, насочени към изпълнение на задължителна хигиена.		учители	Спазване и прилагане на правилата за лична хигиена.

ДЕТСКА ГРАДИНА „ЩАСТЛИВО ДЕТСТВО“ С. МЕЧКА, ОБЩ. ПЛЕВЕН

ПК:5843 ул. „Охрид“ №2, тел.: 0876769496

2.	Да се провеждат в допълнителните форми на педагогическо взаимодействие във всяка група занимания с децата по безопасност и първа помощ.	ежеседмично	учители	Запознаване на децата с правилата за безопасност и първа помощ. Детето осъзнава собствената си ценност както и тази на другите хора.
3.	Да се проверява за облеклото на децата с цел недопускане на простудно заболяване или увреждане от въздействието на слънцето.	ежеседмично	учители	Опазване здравето на децата. Разбират значението на хигиенните навици за здравето
4.	Редовно проветряване на помещенията и извеждане на децата за игри на открито за запознаването им със здравословен начин на живот и физ.активност	ежеседмично	учители	Детето добива представа за полезни храни. Изгражда положително отношение към своето здраве и на останалите. Спазва правила и етикет при хранене и общуване.
5.	Участие съвместно с КАТ - СДВР, в техни кампании за опазване живота на децата.	уч. 2026-2027 г.	учители	Опазване живота на децата. Запознават децата с правилата на движение и умението им да търсят помощ при нужда.
6.	Организационно-координираща дейност за участие в инициатива „Да запазим децата на пътя“ за Деня на пешеходната безопасност.	ноемвр и 2026 г.	директор	Методическо подпомагане на учителите и родителите за опазване живота на децата.
7.	Профилактика на гръбначните изкривявания при децата чрез изправителни упражнения и спортни игри.	ежемесечно	учители	Профилактика, ранна диагностика и своевременно комплексно решение на гръбначните изкривявания при децата в условията на детската градина
8.	Организиране на театър, свързан със здравното образование на децата.	март 2027г.	учители	По-лесно усвояване на навиците за хигиена от децата, чрез театрализиране и запознаване с любими

ДЕТСКА ГРАДИНА „ЩАСТЛИВО ДЕТСТВО“ С. МЕЧКА, ОБЩ. ПЛЕВЕН

ПК:5843 ул. „Охрид“ №2, тел.: 0876769496

				герои.
9.	Деня на мед. сестри/ Ден на българският лекар	м. април 2027г.	учители	Рисуване на рисунки “Благодаря за грижите”. Изложба

3. Дейности свързани с обучението по екологично образование на децата

№	Дейност	Срок	Извършва се от:	Очаквани резултати:
1.	Организиране на разходки с децата с цел опознаване на природни забележителности	уч. 2026-2027 г.	учители	Добива представа за биологичното разнообразие, правилата за опазване на околната среда; климатичните промени
2.	Честване на Деня на Земята	уч. 22.04. 2027 г.	учители	Запознаване на децата с нашата планета, начини на опазване на планетата, екологично чист начин на живот. Срещи с “ Майката Природа”
3.	Разделно събиране на отпадъци. “Да изчистим България”.	уч. 2026-2027 г.	учители и родители	Участие на родителите в екологичното възпитание на децата. Съвместно разделно събиране на отпадъци с децата. Добрия пример.
4.	Денят на реките	14.03.2027 г.	учители	Беседа с децата, с цел запознаване с реките на България. Обсъждане на важността от опазването на реките и за какво са толкова необходими те.

ДЕТСКА ГРАДИНА „ЩАСТЛИВО ДЕТСТВО“ С. МЕЧКА, ОБЩ. ПЛЕВЕН

ПК:5843 ул. „Охрид“ №2, тел.: 0876769496

4. Дейности свързани с обучението по интеркултурно образование на децата

№	Дейност	Срок	Извършва се от:	Очаквани резултати:
1.	Организиране на беседи на родители пред децата на тема: ”Запознайте се с Моята професия ”	уч. 2026- 2027 г.	Директор Учител	Усвояват знания за различните професии и тяхната специфика. Развиват базови умения за общуване.
2.	Разглеждане на културни паметници	уч. 2026- 2027 г.	учители	Възпитаване на национална идентичност. Сравняване на норми на поведение в културно-празничен контекст.
3.	Работа в екип - план за работа със семейството	уч. 2026- 2027 г	учители	Представяне формите на взаимодействие, чрез които се реализира плана за работа със семейството.

ПРИМЕРНИ ТЕМИ ПО ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ

- Личната хигиена, чистота и здраве – правила, които са задължителни
- Как да се храним и живеем здравословно
- Измамните блаженства
- Здравословно хранене
- Хигиена на човешкото тяло

ДЕТСКА ГРАДИНА „ЩАСТЛИВО ДЕТСТВО“ С. МЕЧКА, ОБЩ. ПЛЕВЕН

ПК:5843 ул. „Охрид“ №2, тел.: 0876769496

-Психично здраве

-Общуване по време на епидемична обстановка

ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ

-Самовъзпитание на волята – ”Изгради се сам”

-Общуване между родители и деца

-Не на агресията и насилието

-Конфликтите – как да ги разрешаваме

-Правилата в обществото – гаранция за сигурен живот

-Новият наркотик Интернет – как да се спасим

-Права и отговорности – какво зная и не зная за тях

ЕКОЛОГИЧНО ОБРАЗОВАНИЕ

-Човешкото всекидневие – източници на замърсяване

-Видове отпадъци – битови, производствени, строителни и др.

-Видове замърсявания на околната среда - последици

-Водата – природен ресурс и основен фактор на живот

-Категории защитени територии

-Екологични проблеми – природни бедствия

-Разделно събиране на отпадъци. Рециклиране

ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

-Лесно ли е да бъдеш толерантен?

-Конфликти в мултикултурна среда

-Да се научим да живеем с другите и да уважаваме разнообразието

-Толерантност, търпимост, уважение към другите и към себе

ДЕТСКА ГРАДИНА „ЩАСТЛИВО ДЕТСТВО“ С. МЕЧКА, ОБЩ. ПЛЕВЕН

ПК:5843 ул. „Охрид“ №2, тел.: 0876769496

-Приятелите и врагове – междуполово разбирателство

-Общуване с връстниците

-Моята личност и моят свят

Дейности за организация на взаимодействието

Дейност	Форми и време за изпълнение	Участници/Отговорник	Забележка
Организиране на образователния процес в детската градина чрез поставяне на детето в активна позиция.	педагогически ситуации по образователни направления	директор учител на групата	съгласно Програмната система на детската градина
Допълнителни форми на педагогическо взаимодействие.	Празници; посещения на музеи и др. обекти; групи по интереси, арт-работилници и др.	педагогически и специалисти	съгласно плановете на групата
Участие в проекти и национални програми.	обявените срокове	работни групи	съгласно поканите за участие
Актуализиране/или разработване на Система от символи и ритуали в детската градина.	по всяко време на учебната година при спазване на процедурата	директор	Процедура за приемане от Педагогически съвет и утвърждаване със заповед на директора
Провеждане на: • откриване и закриване на учебна година; • посрещане на децата от първа група; • връчване на Удостоверения за завършена подготвителна група;	по календар	директор и учител на групата.	тези тържества се провеждат при условие, че са приети чрез Системата за символи и ритуали в ДГ
Връчване на Грамоти за учители и родители, допринесли за развитие на общността и деца,	при провеждане на събитието или в края на учебната	директор	критериите трябва да са добре обмислени и предварително обявени

ДЕТСКА ГРАДИНА „ЩАСТЛИВО ДЕТСТВО“ С. МЕЧКА, ОБЩ. ПЛЕВЕН

ПК:5843 ул. „Охрид“ №2, тел.: 0876769496

участници в състезания и конкурси.	година		
Оформяне на кът с символите – знаме.		работна група	положителна практика е в този кът да има повече информация за символите, например да е паспартирана заповедта за утвърждаване и т.н.
Дейности по внедряване на униформа или елементи от униформа, тениски , шапки и др.	начало на учебна година	директор	могат да се използват при участие в обществени мероприятия и допринасят за формиране на съзнание за принадлежност
Самостоятелно провеждане или участие в национални и местни празници – тържества за национални герои, будители, известни личности.	по календар	директор	необходимо е да се прецизира участието в зависимост от възрастта на децата
Инициативи, свързани с международни дати: • 22 март – Световен ден на Земята; • 2 април – Международен ден на детската книга; • 31 май – Световен ден без тютюнопушене; • 16 ноември – Международен ден на толерантността; • 18 ноември – Световен ден в памет на жертвите от катастрофи и др.	по календар	учители на групата	инициативите и свързаните с тях дейности трябва да са съобразени с възрастта на децата
Честване на Коледа, Великден и други празници от народния календар.	по календар	директор	тържествата могат да се използват за запознаване с народните традиции, като се търси активното участие на детето
Организиране работилници за родители.	предхождат празниците	учители на групите	тази форма за организация на взаимодействието с родителите може да се

ДЕТСКА ГРАДИНА „ЩАСТЛИВО ДЕТСТВО“ С. МЕЧКА, ОБЩ. ПЛЕВЕН

ПК:5843 ул. „Охрид“ №2, тел.: 0876769496

			използва, както за изработване на реквизити за празниците, така и за формиране на общност
Провеждане на благотворителни акции и концерти – събиране на дрехи, играчки, храни, използвани батерии, капачки и др.	по инициатива	директор учител	децата и родителите трябва да знаят и приемат каузата
Дейности, свързани с успешното интегриране на деца от различни етноси и изповедания.		директор учител на групата	подборът на съдържанието трябва да бъде направен прецизно
Педагогически ситуации от тематична област „Безопасност на движението по пътищата“.	по график	учителите на групата	Съгласно методическите указания към програмите, утвърдени със Заповед № РД 09-2684/ 20.09.2018 г. на Министъра на образованието
Дейности от Плановете за противопожарна защита, бедствия, аварии и катастрофи, в т.ч. провеждане на обучението за защита при бедствия и оказване на първа долекарска помощ с децата от детските градини от тематична област „Действия при бедствия, аварии, катастрофи и пожари“.	по график	директор	Освен проиграване на Плановете за безопасно извеждане, на децата трябва да се подсиgurят наблюдения в Пожарна служба, познавателни книжки, дидактични материали и др.
Превенция на насилието, справяне с гнева и агресията и мирно решаване на конфликти.	разисквания по ежедневни проблемни ситуации	учители на групата	Необходимо е системно да се работи за формиране на екип, спазване на права и задължения, отговорност за негативни постъпки.
Възпитаване в трайни навици за отдаване на почит и израз на националното самосъзнание чрез: • изслушване на	при тържествени моменти	директор	

ДЕТСКА ГРАДИНА „ЩАСТЛИВО ДЕТСТВО“ С. МЕЧКА, ОБЩ. ПЛЕВЕН

ПК:5843 ул. „Охрид“ №2, тел.: 0876769496

националния химн в тържествени за държавата и детската градина моменти; • поставяне на националния флаг на фасадата на детската градина.			
Поддържане на интернет страница с актуални новини за дейности, свързани с Програмата за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.	постоянно	директор	

Програмата е приета с Протокол № 1 от заседание на Педагогическия съвет, проведено на 15.09.2026 г. и е утвърдена със Заповед № 52/17.09. 2026 г. на директора

ДГ „ЩАСТЛИВО ДЕТСТВО“ С. МЕЧКА, ОБЩ. ПЛЕВЕН

Утвърдил:

Мариела Илиева

Директор на ДГ „Щастливо детство“

Заповед № 52 / 17.09.2026г.

ПРОГРАМА ПО ЕКОЛОГИЧНО ОБРАЗОВАНИЕ

I. Въведение

Екологичното образование намира все повече място в образователния процес. Изготвянето на настоящата програма за екологично образование е инструмент за привличане на децата в опазването на околната среда. Въвеждането на екологичната програма още в предучилищна възраст дава възможност за индивидуални изяви на децата, пълноценно общуване с природата и емоционална удовлетвореност от възприятията за заобикалящата ги природна среда. Част от програмата систематизира и обогатява знанията за живата и неживата природа, осмисля ролята на човека за опазването на околната среда, стимулира към екологично съзнание и дейно участие в опазването на природата и ресурсите.

II. Визия

„Земята е наш общ дом.“ – всички ние, заедно можем да съхраним планетата, като пестим енергията и природните ресурси, които използваме в ежедневието си. Отговорността към съдбата на природата се възпитава, а детството е най-подходящо начало за трайно възпитаване на отговорност към околната среда.

III. Цели на програмата

1. Основната цел на настоящата програма е емоционално ангажиране на децата с проблемите на екологията и възпитание на дълг и отговорност към природата. В този аспект главната цел включва четири подцели – екологични култура, знания, мислене и поведение.

2. Специфични цели:

- ✓ Повишаване на знанията за неживата и живата природа (биоразнообразието), и изграждане на екологичната култура и природозащитното поведение у децата.
- ✓ Създаване на подходящи условия за активизиране на познавателната дейност на деца с екологична насоченост.
- ✓ Изграждане на любознателност и любов към природата у децата.
- ✓ Интерактивно учене чрез действия, занимания и преживяване в реална естествена природна среда.

Повишаване и обогатяване на знанията и уменията за опазване на природната среда и устойчив начин на живот е осъществимо чрез прилагане на нетрадиционни интерактивни методи на обучение на подрастващите.

3. Същност и особености на програмата

Екологичната култура е системно, многокомпонентно образование. Конституиращи елементи в нейната структура, които могат да се разглеждат като ориентири, определящи целите, задачите, съдържанието и ефективността на образователната дейност, са:

- ✓ **Екологична грамотност** – основата на екологичната култура, върху която тя се формира при отчитане на възрастовите, индивидуалните, националните и други особености. Свързва се с овладяване на знания (факти, представи, понятия, закономерности), умения, символи, правила и норми в сферата на общуването и поведението.
- ✓ **Екологична компетентност** – особена организация на предметно специфичните знания, позволяваща вземане на ефективни решения, реално и целесъобразно използване на знанията при решаване на проблеми, т.е. включване на знанията в жизнената практика.
- ✓ **Ценностни отношения и ценностни ориентации** – определят ценностно смисловия аспект на екологичната култура – система от личностно значими и ценни убеждения, позиции, отношения при взаимодействие с природата. За разлика от нормата, ценността предполага избор, поради което при ситуации, изискващи избор, най-ярко се проявяват характеристики, отнасящи се към ценностно-смисловия компонент на човешката култура.
- ✓ **Рефлексия** – механизмът на рефлексията позволява на субекта да отреагира на своите действия и възможности за овладяване на екологична култура, да осъзнае себе си като променяща се личност, като субект на дейност и отношения.
- ✓ **Творчество** – обект на творчество могат да бъдат символи, постъпки и отношения, ценности и убеждения. Реализирането на откривателски проекти (колекции, албуми, хербарии и др.) насочва към преработка на опит и информация. В процеса на творческо търсене детето прави открития, които макар и само субективно значими го правят творец.

Включването на детето в достъпна практико-изследователска дейност, насочена към преобразуване на действителността, е важно условие за изграждане на положително емоционално-оценъчно отношение към природния свят, което е предпоставка за формиране основите на екологична култура в предучилищна възраст. Актуалността на този проблем за теорията и практиката на предучилищното образование налага като перспективна изследователска цел конструирането и апробирането на динамична система от форми и методи на взаимодействие със средата за овладяване и усъвършенстване на познавателни стратегии при съхраняване и стимулиране проявите на въображение и творчество.

Формирането на екологична култура е сложен и продължителен процес. Неговата ефективност зависи от това той да бъде реализиран чрез интегриране на различни образователни акценти и извеждан като приоритет в различни режимни моменти. Подходящи организационни форми са игровите, игрово-познавателните, обучаващите, практическите и практико-познавателните педагогически ситуации, комбинирани в програмата за екологично образование.

Единството и спецификата на включените в програмата практически знания и умения дават възможност за приложение на наученото и усвоеното при формиране на позитивно гражданско отношение към природата и лична отговорност към опазване на околната среда

като цяло. В учебната програма са предвидени и заложили необходимите теми (модули) за придобиване на по-задълбочени знания и умения, свързани с принципите на устойчивото развитие, опазването на околната среда и защита на природата.

Програмата цели да даде по най-атрактивен и достъпен начин знания и умения за природните красоти и богатства и да формира отношение към тяхното опазване и защита.

4. Учебно съдържание (ядра) и очаквани резултати

Учебното съдържание е интегрирано в две основни ядра, въз основа на които са разработени девет тематични модула. Това осигурява единство на основните цели на програмата, а учебното съдържание е насочено към формиране на практически знания и умения, свързани с изучаване на природата, наблюдение на природата и природните процеси, природосъобразен и здравословен начин на живот, екологично възпитание и природозащитна култура.

Ефективното ориентиране на децата в природния свят се постига чрез прилагане на целесъобразна система от методи на педагогическо взаимодействие, която гарантира съвместна дейност на възрастни и деца в условията на групово сътрудничество с динамична промяна в позициите на участващите субекти. Системата включва методи на педагогическо взаимодействие от различни групи (предметно-оперативни, практико-изпробващи, информационно-познавателни, игрово-преобразуващи), които изпълняват специфични функции при ориентирането в света.

Чрез **целенасочено разглеждане на природни обекти и предмети** се постига изиявяване на значими и интересни за детето техни признаци и свойства. По този начин се подготвя разумен, балансиран и силно емоционално обогатен обем от представи за заобикалящия природен свят. На тази основа се формират умения за обследване – пряко и косвено, чрез които детето усъвършенства възприятия и представи за сетивно възприемани признаци и свойства, за морфологични и функционални особености на обекти от живата природа, при което осъзнава техните жизнени потребности.

Важно средство за формиране на екологична култура е наблюдението – краткотрайно, системно и с повторно раздаден материал. Чрез демонстрация на картини, диапозитиви и видеофилми се осигурява селективно представяне на материали, които илюстрират различни състояния на природни обекти и промените в тях. На тази основа се систематизират, обобщават и усъвършенстват представите на децата за нагледно представени признаци, връзки и отношения. Осъзнаването на достъпни причинни връзки в природната среда и съответстващите признаци, проявяващи се при промяна на условията, в които съществуват предметите или обектите, се реализира чрез системно включване на децата в **експериментирание или елементарни опити**.

Чрез програмата за екологично образование на деца се утвърждават за използване модели и моделиране – предметно, предметно-схематично и графично се постига интензивно развитие на детската мисловна дейност, овладяване на устойчиви способности за опознаване на съществени и характерни свойства, отношения, връзки, зависимости на предмети, обекти, явления и събития от околната среда.

Информационно-познавателното разширяване и уточняване на опита във вербален план се реализира чрез беседата. Тя съдейства за оценяване на етични представи и норми, регулиращи поведението на детето в средата. Подходящи са разказът и четенето на

художествена литература, чрез които се създава интерес към красотата на родната природа, възпитава се положително емоционално-оценъчно отношение към природни обекти, готовност за природосъобразно поведение и адекватни форми на общуване.

Най-обхватното и универсално средство за развитие на детето в предучилищна възраст е **играта** (инсценировки, етюди, игри с правила). Тя съдейства за изпробване и изразяване на различни стратегии, за структуриране на знанията и уменията, за обединяване на представи и изграждане на сложната и балансирана картина на света.

В организираните форми на педагогическо взаимодействие, насочено към ориентиране в природния свят и околната среда, може да се използва комплект нагледни **дидактични материали**:

- предмети от природата – плодове, семена, листа, клонки, цветя, миди, раковини и т.н.;
- изображения на природни предмети и обекти, моделирани от различни материали (хартия, картон, пластмаса и др.);
- графични и схематични материали – модели, схеми, рисунки, знаци, схематични лабиринти и др.;
- уреди и предмети – лупа, термометър, ветропоказател, магнити, микроскоп, везни и др.;
- други – магнитна дъска; игрови сюжетни и дидактични картони; маса за реализиране на опити и експерименти; картички с нарисувани природни обекти и предмети; материали, необходими за самостоятелна практико-изследователска дейност; камъчета; семена; подправки; полезни растения и билки; буркани; чаши; сламки; балони; макети и модели на природни обекти и местности; изображения на животни и растения и др.

Крайният резултат на програмата е **създаване, развие и практическо приложение на специализирано обучение по екология, природозащита и устойчиво развитие** чрез широко привличане и участие на децата.

5. Ядра на учебното съдържание

5.1. Образование за устойчиво развитие.

5.2. Образование за околна среда.

5.3. Образование за защита на природата.

IV. Теми (модули)

Програмата за екологично образование има 9 броя тематични модули – теми, с основна насоченост към децата от предучилищна възраст в детските градини. В три от модулите (флора, фауна и управление на отпадъците) е залегнало обогатяване на знанията на децата в предучилищна възраст чрез **тематични подмодули. Обособени са следните тематични модули**:

- Тематичен модул 1: „Природни ресурси“.
- Тематичен модул 2: „Качеството на атмосферния въздух“.
- Тематичен модул 3: „Правилно използване на водните ресурси“.
- Тематичен модул 4: „Флора“.

- Тематичен модул 5: „Фауна“.
- Тематичен модул 6: „Защитени територии“.
- Тематичен модул 7: „Интегрирано управление на отпадъците“.
- Тематичен модул 8: „Какво е природа и как да я защитаваме“.
- Тематичен модул 9: „Защита на горите и горските екосистеми“.

ТЕМАТИЧЕН МОДУЛ 1: „ПРИРОДНИ РЕСУРСИ“

1. Ядро – Образование за устойчиво развитие

Устойчивото развитие е развитието, което задоволява нуждите на настоящето, без да застрашава възможностите на бъдещите поколения да задоволяват своите нужди.

Образование за устойчиво развитие е образование за личностно и социално развитие, което включва екологичните, социалните (социално-политическите и социално-културните) и икономическите измерения на развитието. Интегрира природозащитното, екологичното, здравното и гражданското образование в едно цяло. То е образование за взаимоотношенията в нашия „общ дом на живота“. Образованието за устойчиво развитие поставя акцент върху самия живот във взаимодействието между природа и култура.

2. Очаквани резултати:

- ✓ Запознаване с възможностите за устойчиво използване на природните ресурси.
- ✓ Запознаване на децата с взаимоотношението „Човек – природа“.
- ✓ Запознаване с природните ресурси и правилата за събирането им от природата (билки, гъби, горски плодове и т.н.).
- ✓ Повишаване на екологичното възпитание и природозащитна култура на децата.

3. Понятия (термини), предвидени за овладяване – природен ресурс, околна среда, устойчиво развитие, подземни богатства, опазване на природните ресурси, резерват, защитена местност, защитена територия, защитена зона, екологична култура, правила за поведение в защитените територии.

4. Дейности

4.1. Дейности на закрито:

- ✓ Изнасяне на открити уроци, съобразно възрастовата група.
- ✓ Прожекции на видео и DVD-филми.
- ✓ Мултимедийни презентации.
- ✓ Разиграване на интерактивни екологични игри и ситуации.

4.2. Дейности на открито сред природата – по интерактивни еко пътеки, на територията на природните забележителности и защитените местности:

- ✓ Провеждане на ситуации сред природата: описание на защитената територия, цели на обявяване, режим на дейности, ролеви игри, викторини.
- ✓ Интерпретативна беседа с децата:
 - инициатива „22 април – Световен ден на Земята“;
 - инициатива „5 юни – Международен ден за опазване на околната среда“.

ТЕМАТИЧЕН МОДУЛ 2: „КАЧЕСТВОТО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ“

1. Очаквани резултати:

- ✓ Запознаване с източниците на замърсяване на атмосферния въздух.
- ✓ Запознаване с възможностите за опазване чистотата на атмосферния въздух.
- ✓ Повишаване на екологичното възпитание и природозащитна култура на децата.

2. Понятия (термини) – атмосферен въздух, естествени източници на замърсяване, антропогенни източници на замърсяване.

ТЕМАТИЧЕН МОДУЛ 3: „ПРАВИЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ВОДНИТЕ РЕСУРСИ“

1. Очаквани резултати:

- ✓ Запознаване на децата с част от водното богатство, като елемент на неживата природа – „За водните ресурси и тяхното значение“.
- ✓ Запознаване с водните проблеми на нашия век (недостига на питейна вода в световен мащаб и правилното използване на водните ресурси).
- ✓ Повишаване на екологичните знания и природозащитната култура на децата.

2. Понятия (термини) – водни ресурси, езеро, река, море, водопад, язовир, воден басейн, околна среда, устойчиво развитие, замърсяване на водите, индустрия, опазване на водите, санитарно-охранителна зона, резерват, Национален парк, Природен парк, екологична култура.

ТЕМАТИЧЕН МОДУЛ 4: „ФЛОРА“

1. Очаквани резултати:

- ✓ Запознаване на децата с особеностите и разпространението на растителните видове.
 - ✓ Формиране на умение за разпознаване на различни видове растения (лечебни, редки, защитени, ендемични), гъби, мъхове и лишей.
- 2. Понятия (термини)** – тревисти растения, храсти, дървета и дървесни видове, лечебни растения (билки), гъби, сладководни водорасли, лишей и мъхове, местообитание, популация, резерват, Национален парк, Природен парк, Червена книга.
- 3. Практическо занятие** – покълване на бобени зърна във влажен памук.

4. Примерни теми, регламентирани и нерегламентирани ситуации:

- ✓ **Тема № 1 „Есента ни подари. Работа с природен календар“**

Колко много плодове и семена – обследване на различни семена, на части от растения (стебло на царевица, царевичен кочан, царевична шума, царевична коса), обследване в сравнителен план (стебло на царевица стебло на пшеницата, царевичен кочан и бобова шушулка).

Моделиране – кукли от царевична шума, цветя и животни от царевични кочани и семена; низане на семена, изработване на пана от сламки и семена.

Игри – „Избрах си плод“, „Чие е семенцето?“, „Стрелба в мишена“, колекции от семена (на житни, бобови и др. растения); хербарии.

- ✓ **Тема № 2 „Есенни цветя. Работа с природен календар. Луковици в саксия“**

Откриване и разглеждане на тематичен снимков материал; ориентиране в биологичното разнообразие – сравняване на цветя от един и същи вид, от различни видове; засаждане на луковици.

Игри: „Приличат си“, „Различават се“, „Избрах си цвете“, игри за класификация, рисуване на есенни цветя; икебана.

- ✓ **Тема № 3 „Есен в гората. Работа с природен календар. Есента рисува с боички“**
Разходка в парка, наблюдение, есенни багри, листопад, откриване на природни материали с причудливи форми, събиране на листа и плодове.

Игри: „Малки следотърсачи“, „Кой ще запомни повече?“, „Запомни, иди, намери“, „Хвърлям намирам“; Обучаващи игри – промените в сезоните, „Плод/листо на кое дърво съм?“, „Приличат си“, „Различават се“.

- ✓ **Тема № 4 „Зелени приятели през зимата. Работа с природен календар. Как расте твоето цвете?“**

Наблюдение – развитие на луковица, непродуктивно наблюдение – клонки; елементарни опити – влияние на природните фактори върху растежа и развитието на растенията; практическа дейност – грижи за стайните растения; игри за откриване на причини и следствия, за изказване на прогностични разсъждения. Работа по проект „В царството на годишните сезони. Зима.“

- ✓ **Тема № 5 „В света на растенията. Работа с природен календар. Дърво, храст или трева – разглеждане на детски енциклопедии“**

Наблюдение – растения в близката среда, развитие на засадени луковици.

Игри: „Запомни, иди, открий“, „Намери същото“, „Моето любимо растение“, „Как расте твоето цвете?“.

- ✓ **Тема № 6 „Пролет, здравей“**

Телеграма до пролетта – системно наблюдение развитието на луковици; репродуктивно наблюдение развитието на дървета, храсти и треви в близката среда.

Работа по проект „В царството на годишните сезони. Пролет“.

ТЕМАТИЧЕН МОДУЛ 5: „Фауна“

1. Очаквани резултати:

- ✓ Запознаване на децата с особеностите, разпространението и биологията на животинските видове.
- ✓ Формиране на умение за разпознаване на различни групи животни (бозайници, птици, влечуги, риби, насекоми).
- ✓ Разпознаване на основни животински видове.
- ✓ Разширяване познанията за живата природа.
- ✓ Повишаване на екологичните знания на децата.

2. Понятия (термини): фауна, безгръбначни животни (мекотели, насекоми, ракообразни, червеи и др.), гръбначни животни (бозайници, птици, земноводни, влечуги, риби), диви животни, систематика, опазване и защита, местообитание, популация, ареал, резерват, Национален парк, Природен парк, Червена книга.

3. Дейности:

3.1. Дейности на закрито в детската градина:

- ✓ Изнасяне на открити педагогически ситуации.
- ✓ Прожекции на филми.
- ✓ Мултимедийни презентации.

4. Примерни теми, регламентирани и нерегламентирани ситуации:

✓ **Тема № 1 „Сбогом птички лекокрили. Работа с природен календар“**

На добър път – разходка, наблюдение – подготовка на птиците за мигриране (събират се на ята, летят на ята); скриване на насекоми; събиране на пера и подреждане на колекция. Игри – „На коя птица е перото?“, изказване на прогностични разсъждения „Какво ще се случи, ако някоя птица не успее да отлети на юг“, игри за класификация; изобразителни игри.

✓ **Тема № 2 „Къде живеят животните? Работа с природен календар“**

Животните имат домове – наблюдения: поведение на животни в близката среда. Откриване на временни и постоянни убежища; събиране и подреждане на тематичен снимков материал. Игри: „Познай животното“, „Назови групата“, „Търся другата част“, обучаващи игри; игри с правила: „Приличат си“, „Различават се“, игри за класификация, нагледно моделиране – „Къде живеят животните“.

✓ **Тема № 3 „Дивите животни през зимата. Работа с природен календар“** Малки следотърсачи – наблюдение: поведение на животни от близката среда.

Игри – „Малки следотърсачи“, „Познай по следите“, обучаващи игри: „Подреди и назови“. Работа по проект „В царството на годишните сезони. Зима“.

✓ **Тема № 4 „И отново с пролетта идват в родните места. Работа с природен календар“**

Добре дошли! – наблюдение поведението на прелетните птици. Практическа дейност – поставяне на материали за построяване на гнезда и др.

✓ **Тема № 5 „В зоологическата градина. Работа с природен календар. Коя е тяхната родина?“**

Прожекция на детски филми. Разглеждане и подреждане на тематичен снимков материал.

Игри за дорисуване, сравняване, класификация и моделиране.

Работа по проект „В царството на годишните сезони. Пролет“.

✓ **Тема № 6 „Домашните животни. Работа с Природен календар“**

В селскостопанския двор и къщи – детски видеофилм; разглеждане и подреждане на тематичен снимков материал; снимки на домашни любимци.

Игри за дорисуване, сравняване, класификация и моделиране.

Работа по проект „В царството на годишните сезони. Пролет“. ✓ **Тема № 7**

„Тайните на насекомите. Работа с природен календар“ Лети, пълзи,

скача – наблюдение на насекоми в близката среда.

Игри: „Открих животното, което..“, „Следотърсачи“, „Криеница“, „Кой е по-бърз?“, „Лети, пълзи, скача...“. Игри за класификация, дорисуване и моделиране.

Работа по проект „В царството на годишните сезони. Пролет“.

ТЕМАТИЧЕН МОДУЛ 6: „ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И ЗОНИ“

1. Очаквани резултати:

✓ Запознаване на учениците с природното богатство – защитени територии и защитени зони.

✓ Запознаване с целите обявяване на защитени територии/зони и режимите на опазване.

✓ Повишаване на екологичните знания и култура у децата.

2. Понятия (термини) – Защитена зона, Защитена територия, защитена местност, Природна забележителност, Резерват, Национален парк.

3. Дейности:

3.1. Дейности на закрито в детската градина:

✓ Изнасяне на открити уроци. ✓ Прожекции на видео филми.

✓ Мултимедийни презентации.

3.2. Дейности на открито сред природата.

ТЕМАТИЧЕН МОДУЛ 7: „ОТПАДЪЦИ И ОПАКОВКИ“

1. Очаквани резултати:

✓ Запознаване на децата с проблемите, свързани с отпадъците. ✓

Разделно събиране на отпадъци – начин, съдове и извозване. ✓

Децата да повишат екологичните си знания и култура.

2. Понятия (термини) – отпадъци, разделно събиране, оползотворяване, рециклиране.

3. Контекст и дейности:

3.1. Дейности на закрито в детската градина:

✓ Прожекции на видео филми.

✓ Презентации и открити уроци.

✓ Оцветяване на тематични книжки.

ТЕМАТИЧЕН МОДУЛ 8: „КАКВО Е ПРИРОДА И КАК ДА Я ЗАЩИТАВАМЕ“

1. Очаквани резултати:

✓ Запознаване с взаимоотношението „Човек – природа“ и по-специално дейности като създаване и изграждане на туристически центрове и влиянията, които те оказват върху природата; изграждане на туристически маршрути и екопътеки и ползите от тях.

✓ Запознаване с начините за защита на природата и опазване на природните ресурси.

2. Понятия (термини) – природа, жива и нежива природа, околна среда, защита, биоразнообразие, почва, вода, въздух, слънчева енергия, ландшафт, растения, животни, производствени дейности, стопански дейности, индустрия, парникови газове, защитена територия, защитена зона, резерват, Национален парк, Природен парк, Червена книга.

ТЕМАТИЧЕН МОДУЛ 9: „ЗАЩИТА НА ГОРИТЕ И ГОРСКИТЕ ЕКОСИСТЕМИ“

1. Очаквани резултати:

✓ Запознаване на децата със значението на горите и горските екосистеми.

✓ Запознаване със степента на ерозия на почвата в следствие на неконтролираната сеч и опасностите, която тя крие.

✓ Децата да повишат екологичното си възпитание и природозащитна култура.

2. Понятия (термини) – природа, околна среда, горска екосистема, местообитание, биоразнообразие, защита, почва, вода, въздух, растения, животни, човешка дейност,

стопански дейности, защитена територия, ерозия, екологична култура, еко и селски туризъм, устойчив туризъм, резерват, Национален парк, Природен парк.

Утвърдил:

Мариела Илиева

Директор на ДГ „Щастливо
детство“

Заповед №52/17.09.2026г.

ПРОГРАМА ЗА ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ НА ДЕЦАТА

I. Философия на програмата

Здравното образование е насочено към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето. Здравното образование е неразривно свързано със здравословното хранене и спорта.

Храненето е основен фактор, определящ здравето, растежа и развитието на децата. В ранна детска възраст се възпитават нагласи за вкус към определени храни (*например с по-малко мазнини, сол и захар*) и чувството за удоволствие от храната; изграждат се хранителни навици, които могат да повлияват хранителното поведение през следващите периоди от живота.

Създаването на здравословен хранителен модел в ранен етап от живота е база за поддържането му в по-късна възраст и намаляване в бъдеще на риска от хронични неинфекциозни заболявания като сърдечно-съдови, хипертония, инсулт, диабет тип 2, някои видове рак, остеопороза и др. Неблагоприятни последици за здравето и растежа на децата оказват, както недостатъчният прием на хранителни вещества, така и техният небалансиран прием или прием в големи количества, както и липсата на физическа активност. Физическата активност на децата е необходима за:

- психологическото и социалното им развитие;
- развитието на мускулна сила, умения за баланс и координация, за растежа;
- поддържане на здравословно тегло;
- по-добър апетит.

Ниската физическа активност на децата заедно с голямата консумация на храни, богати на енергия са основни фактори за свръхтегло и затлъстяване при децата. Поддържането на тегло в нормални граници за детската възраст е важно за доброто здраве на децата и за намаляване на риска от редица заболявания. Осигуряването на адекватно и здравословно хранене на децата, както и редовният оптимизиран двигателен режим е отговорност на родителите и цялото общество.

II. Цели, задачи, принципи и подходи за здравното образование

Цел: Осигуряване на възможности за усвояване и развиване на здравна култура у децата.

Задачи:

1. Учителите да подбират адекватна информация, продукти и услуги за подобряване на здравето и поддържане на здравословен начин на живот за децата.
2. Функционирането на Детска градина „Щастливо детство“ като образователна институция да се утвърждава като автономна, активна и саморазвиваща се общност, чрез:
 - възпитаване на децата в демократичните ценности;
 - насърчаване на инициативността, отговорността, солидарността, социалната и емоционалната чувствителност и здравословния начин на живот на децата и семействата;
 - достигане до рамковите изисквания за здравно образование като знания, умения и отношения съгласно Наредба № 13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.
2. Детето от предучилищна възраст, подкрепено от своите родители и учители, да се научи да взема решения, относно своето хранене, физическа култура и спорт и да проявява инициативност и способност да си поставя цели, да планира и да обосновава действията си.

Здравното образование е неизменна част от правото на образование и се реализира в съответствие с принципите на правилното хранене.

Принципите за здравословно хранене представляват комплекс от действия, позволяващи максимално бързо и ефективно оползотворяване на храната, с цел запазване на здравето и необходимата кондиция на човешкия организъм. Накратко казано, здравословното хранене е основа за здрав организъм. Най-добрият начин за прилагане на принципите на здравословното хранене всеки ден е създаването и последователното спазване на определени правила.

Принципи на здравословното хранене:

- ✓ Осигуряване на всички необходими на организма субстанции – белтъчини, въглехидрати, мазнини, витамини и минерали.
- ✓ Енергийната стойност на храната да е съобразена с двигателната активност и теглото на детето.
- ✓ Хранителните продукти не трябва да съдържат вредни химически вещества.
- ✓ Храната не трябва да обременява работата на стомашно-чревния тракт и да не предизвиква други здравословни проблеми.
- ✓ Съобразяване с българските национални традиции в храненето.
- ✓ Постоянно усъвършенстване на начина на хранене според актуалните научни проучвания.

Като компонент на здравословния живот, храненето трябва да осигурява нисък риск от заболявания, поддържане на основните параметри на здравето, добро самочувствие и работоспособност.

Подходи: педагогически, ситуационен, игрови, позиционен, психологически, личностно ориентиран, индивидуален, субект-обект и субект-субект.

III. Дейности за осъществяване на здравно образование

1. Проучване и анализ на потребностите от иновативни инструменти за формиране на здравословни хранителни навици сред децата.
2. Организиране и провеждане на дейности, свързани с Европейския ден на здравословното хранене (08.11.), Световния ден на водата (22.03.), Световния ден на здравето (07.04.) и Световния ден на храните (16.10.).
3. Процес на оценка на резултатите и обсъждане с партньорските организации.
4. Тестване и оценка на изработени методически материали и обратна връзка.
5. Участие, разпространение и използване на проектните резултати по програмата.
6. Издаване на брошура с препоръки за здравословно хранене и създаване на двигателни навици.
7. Организиране на кампании, подкрепящи здравето, толерантността, социалната чувствителност, правата на човека, опазването на околната среда и пр.

IV. Осигуряване на възможности за здравно образование в детската градина чрез образователна, практическа и консултативна помощ Образователната дейност включва:

- ✓ Образователни ситуации с тематична здравна насоченост.
- ✓ Допълнителни форми на педагогическо взаимодействие според потребностите и интересите на децата за здравословен начин на живот.
- ✓ Видео обучение.
- ✓ Интерактивни игри с учители и родители.

Консултативната дейност включва:

- ✓ Консултиране на учители за особеностите и потребностите на децата от предучилищна възраст и предоставяне на методическа подкрепа за реализиране на здравното образование в детската градина.
- ✓ Консултиране, подкрепа и мотивиране на родителите, учителите и лицата, които полагат грижи за децата със здравословни проблеми, за да се открият възможностите за активен образователния процес.

Практическата дейност включва:

- ✓ Разработване и реализиране на проектни дейности.
- ✓ Уъркшоп и практикуми с медицински лица.
- ✓ Активна двигателна дейност.
- ✓ Оптимизиран двигателен режим чрез игри и спорт.

V. Анализ на реалната ситуация

В Детска градина „Щастливо детство“ храненето е балансирано и включва много мляко и млечни продукти, плодове и зеленчуци целогодишно. Наблюдава се обаче тревожна тенденция, че в детската градина децата се хранят по определени изисквания, но извън образователната институция това вече не се спазва. Всичко това заедно с обездвижването и липсата на физическа активност за децата предполага затлъстяване. Това налага разработената програма за здравно образование да бъде в сферата на общата подкрепа на детското развитие и свързаните с това мерки.

Мерки:

1. Психично здраве и личностно развитие – детето да осъзнае собствената си ценност и уникалност и тази на другите хора, да умее да открива и описва разлики и прилики с другите хора.
2. Оценка на рисковите и защитните фактори за детето и неговата среда.
3. Физическо развитие и дееспособност – детето назовава основни части на човешкото тяло, показва положително отношение към развиване на двигателни качества, сила и издръжливост.
4. Провеждане на срещи и разговори със семейството.
5. Превенция на употребата на психоактивни вещества – детето познава и назовава предмети и вещества, забранени за деца.
6. Обследване на здравословния статус на детето.
7. Безопасност и първа помощ – детето назовава предмети, дейности и поведения, които са опасни в обкръжаващата среда, умее да търси и намира помощ, когато има нужда от нея.
8. Провеждане на игри на открито при всеки удобен момент.
9. Лична хигиена – детето демонстрира основни хигиенни навици, проявява елементарни умения за спазване на здравословен дневен режим, разбира значението на хигиенните навици за здравето, познава и описва хигиенни навици за поддържане на здравето на зъбите и устната кухина.
10. Планиране на образователно съдържание по превенция на здравето и работа в различни моменти от дневния режим.
11. Хранене – детето обяснява значението на храната като източник на енергия за ежедневното функциониране, порастването и развитието; има представа за полезни и вредни храни; спазва здравословен режим на хранене.
12. Стимулиране развитието на личностни качества, социални и творчески умения в областта на технологиите, изкуствата, спорта и здравното образование.

13. Изграждане на позитивен психологически климат.
14. Създаване на условия за сътрудничество, ефективна комуникация и отношения между всички участници в образователния процес.
15. Предоставяне на методическа помощ за превенция на затлъстяването, нездравословното хранене и преодоляване на проблемното обездвижване на децата.
16. Работа със средата, в която е детето – семейството, децата в социогрупата.